

ภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล

THE LEADERSHIP OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION IN THE DIGITAL ERA

Received: 22/09/2565

Revised: 26/12/2565

Accepted: 28/12/2565

พระณัฐภูมิ พันทะลี¹, สุขพัฒน์ อนนทจรรย์²,

อาทิตย์ แสงเนวก³ และวีรนุช พรหมจักร⁴

PhraNatthawut Phanthali¹, Sukhapal Anonjarn²,

Artit Saengchawek³ and Weeranuch Promjak⁴

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะภาวะผู้นำถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กรในยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลจะต้องรู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีและยอมรับนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน รู้จักพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมได้อย่างหลากหลาย ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลให้ความสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์ต่าง ๆ และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์แบบแผนให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถความเข้าใจในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และสามารถนำเอาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีเข้ามาบริหารงานในองค์กร โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้อื่นได้ ทำให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างรวดเร็วสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากและเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ยุคดิจิทัล

Abstract

This academic article aims to demonstrate the leadership of local government organizations in the digital era. Leadership, in particular, is a critical factor for the success of an organization in the age of rapid technological advancement. Leaders in the digital era must know how to adapt to change in order to keep up with technology and accept the

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

^{2,4} อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

¹ PhD student Doctor of Political Science Program

^{2,4} Mahamakut Buddhist University Sri Lanchang Campus

* E-mail: pantalee200134go@gmail.com

technology to be applied in the work, then they should know how to develop and utilize technology or innovation in a variety of ways. Leaders need to have a broad vision, focus on strategic planning and enable to adapt their strategies to keep them up-to-date. Therefore, local government organizations must have leaders with good leadership, have the knowledge and ability to understand the changing situations in the present, and can bring the knowledge of technology into management in the organization by transferring knowledge to others. This makes the administration of local government organizations faster and more convenient and enables them to respond to the needs of the people as much as possible to have a better quality of life.

Keywords: Leadership, Local government organization, Digital age

บทนำ

ยุคปัจจุบันสามารถเรียกได้ว่าเป็นโลกแห่งดิจิทัล วิถีชีวิตของคนในยุคนี้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพาอย่างสมาร์ทโฟนกลายเป็นปัจจัยที่ 5 ของมนุษย์ในยุคดิจิทัล ผู้คนสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องตัวและทำกิจกรรมได้อย่างหลากหลายภายในช่วงเวลาเดียวกัน เป็นการสื่อสารที่ติดต่อกันได้อย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา การเข้าถึงข้อมูลได้หลายช่องทางมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและแสดงตัวตนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การเรียนรู้ได้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลาผ่านแหล่งทรัพยากรบนเครือข่ายที่กว้างใหญ่ไพศาล กิจกรรมในชีวิตประจำวันดำเนินการผ่านอุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลแทบทั้งสิ้น (กอบสุข คงมนัส, 2561, น. 279-290) จากกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลมีผลกระทบต่อการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมการเมือง ด้านการศึกษาหรือการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาหรือ covid-19 ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงเกือบทุกประเทศทั่วโลกในปี ค.ศ. 2020 นี่เป็นการตอกย้ำและเร่งเร้าให้เห็นความสำคัญที่จำเป็นของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทและมีพลังมหาศาลต่อการเอื้อประโยชน์ในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนรวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ (ดาวรรุวรรณ ถวิลการ, 2564)ท่ามกลางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้ผู้นำจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ เนื่องจากผู้นำเป็นผู้กำหนดทิศทางขององค์กร และผู้นำถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในยุคที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีภาวะความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัล โดยภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลจะต้องรู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันเทคโนโลยี ยอมรับเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน รู้จักพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมได้อย่างหลากหลาย และในส่วนของการบริหารในยุคดิจิทัลนั้น ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องตระหนักได้ว่าไม่สามารถที่จะบริหารองค์กรในแบบเดิม ๆ ได้ เนื่องจากในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำจึงต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลให้ความสำคัญในการวางแผนวางกลยุทธ์ต่าง ๆ

และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์แบบแผนให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้ รวมไปถึงต้องให้ความสำคัญกับบุคลากร เนื่องจากบุคลากรถือเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ผู้นำจึงต้องให้การสนับสนุนบุคลากรในด้านต่าง ๆ ทั้งการให้สวัสดิการที่ดี การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (รุ่งรัตน์ พลชัย, 2563, น. 53-62) โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่ามีความสำคัญยิ่งที่เป็นหลักในการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การกระจายอำนาจสู่ฐานราก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด (พระครูธรรมศุตและคณะ, 2564, น. 84-99) ฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโลกยุคดิจิทัลในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดด โดยเฉพาะภาวะผู้นำท้องถิ่นที่อยู่ท่ามกลางสังคมชุมชนที่มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง คือ ภาวะผู้นำของผู้นำท้องถิ่นจึงต้องได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในอนาคต ผู้นำท้องถิ่นจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินงานภารกิจของท้องถิ่นทั้งการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ผู้นำท้องถิ่นจึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและสภาพแวดล้อมทางด้านสังคม เมื่อสังคมโลกเชื่อมโยงสัมพันธ์กันมากขึ้น ทำให้ลักษณะความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดปะทะกันขึ้น องค์ความรู้มีอย่างมากมายเชื่อมโยงถ่ายทอดจากที่ไกล เรียกได้ว่าสังคมโลกเปิดกว้างทางองค์ความรู้ และในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก นักคิดในแวดวงต่าง ๆ ของโลกและไทยต่างให้ความสนใจกับสภาพสังคมเป็นอย่างยิ่ง นักคิดทั้งหลายเรียกสังคมของมนุษยชาติในอนาคตว่า “ยุคคลื่นลูกที่สาม” โดยมองว่าการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะ “ทั้งโลก” ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นต้น โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน ตลอดทั้งการบริหารท้องถิ่นก็เช่นกันจำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องคุ้มครองอธิปไตยและทางด้านสังคม ผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูงจะนำพาองค์กรประสบผลสำเร็จและบรรลุผลตามภารกิจได้ ต้องรู้จักหาวิธีในการจัดการกับความหลากหลายที่มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำกล้าตัดสินใจที่รวดเร็วมากขึ้น เข้าใจถึงการพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ยอมรับในนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เข้าใจและเข้าถึงประชาชนให้มากขึ้น (พระพลากร สมงคโลและคณะ, 2561, น. 194-213) ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย เป็นรากฐานที่สำคัญของการใช้สิทธิและเสรีภาพในการปกครองตนเองและเป็นกลไกสำคัญในการนำมาซึ่งการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และสามารถนำเอาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีเข้ามาบริหารงานในองค์กรได้ โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้อื่นได้ จะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างรวดเร็ว สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากและเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

ความหมายของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล

ผู้นำในยุคดิจิทัลจำเป็นที่จะต้องเข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงขององค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงองค์กรให้สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและทำให้องค์กรพร้อมที่จะเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ตลอดเวลา ซึ่งหมายความว่าองค์กรต้องมีความคล่องแคล่วมากขึ้นและผู้นำต้องพร้อมที่จะลงมือเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยตัวเอง โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลไว้ดังนี้

นิคม นาคอ้าย (2549) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึง เป็นพฤติกรรมการบริหารงานของผู้นำที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้คุณลักษณะของผู้นำตลอดจนกระบวนการบริหารที่ต้องปรับบทบาทพฤติกรรมผู้นำและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขององค์การให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมงาน ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้

ไพฑูรย์ สีนารัตน์ (2555) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึง เป็นพฤติกรรมของผู้นำในยุคเทคโนโลยีที่ผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงการนำในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นเกินกว่าที่บุคลากรและองค์กรจะซึมซับได้

ชยาภรณ์ จันท และ หิรัญ ประสารการ (2560, น. 304-320) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึง เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มีการกิจต่อผู้ตาม เป็นความแน่วแน่มั่นคงต่อภารกิจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้ตาม โดยมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีวิสัยทัศน์ที่กำหนดให้มีการใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารองค์กร มีการพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเน้นการเรียนรู้ รวมทั้งจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในโอกาสต่าง ๆ ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน

วันชัย ราชวงศ์ (2562, น. 25-31) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี กล่าวคือ มีการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง วางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพบนฐานการวิจัย สนับสนุนนโยบายการใช้เทคโนโลยีในทุกระดับและวางแผนกลยุทธ์ในการของบประมาณสนับสนุนจากท้องถิ่น ภาครัฐ และเอกชน

เลอศักดิ์ ตามา และ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564, น. 224-240) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึง ทักษะ ความสามารถ กระบวนการ วิธีการ และคุณลักษณะส่วนบุคคลในฐานะผู้นำในการบริหารงานที่สามารถสร้างความเชื่อมั่น สร้างแรงจูงใจสนับสนุนการทำงานร่วมกัน มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

จากนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายมาจึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่มีภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรมีทักษะ

ความสามารถ กระบวนการ วิธีการ และสร้างแรงจูงใจสนับสนุนการทำงานร่วมกัน มีความคิดสร้างสรรค์สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้และให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

องค์ประกอบของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้อย่างหลากหลายสามารถสรุปได้ดังนี้ โดยเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2555) ได้อธิบายว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ คือ พฤติกรรมของผู้นำองค์กรในการแสดงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ มีมุมมองทางด้านการจัดการองค์กรที่ทันสมัย กล้าตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลง โดยนำความรู้และวิธีการใหม่ ๆ มาแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม คือ เป็นพฤติกรรมของผู้นำองค์กรที่ส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือของบุคลากรในองค์กร ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในองค์กรและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) การมีความคิดสร้างสรรค์ คือ พฤติกรรมแสดงออกของผู้นำองค์กรที่แสดงถึงความสามารถในการคิดจินตนาการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์สู่กระบวนการคิดในสิ่งใหม่ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และพัฒนาต่อยอดเพื่อนำมาใช้ในการบริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระทางความคิดในการสร้างสรรค์และพัฒนางานใหม่ ๆ อยู่เสมอ 4) ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ความรู้ความสามารถและทักษะของผู้นำองค์กรในการเข้าถึงและใช้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล เพื่อพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร 5) การสร้างแรงจูงใจ หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้นำองค์กรที่แสดงออกถึงการสร้างขวัญและกำลังใจ กระตุ้นบุคลากรด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ค้ำยกย่องชมเชย รางวัล ข้อเสนอแนะบุคลากรอยู่เสมอ ส่งเสริมการเกิดทัศนคติที่ดีและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม รวมถึงสร้างค่านิยมและจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน 6) องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง หลักการแนวทางปฏิบัติที่พัฒนาขีดความสามารถและการเรียนรู้ของตนเองและบุคลากรในองค์กร การถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อให้องค์กรมีความคล่องตัวและยืดหยุ่น สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของทินกร บัวชู และ ทิพาพร บัวชู (2563, น. 287-294) ได้อธิบายว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ผู้นำองค์กรจะต้องมีวิสัยทัศน์สามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวิสัยทัศน์หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมายจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัล 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว (Professional Practice) ผู้นำองค์กรต้องตระหนักกว่าจะต้องเป็นผู้นำในการ

ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่วเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยี (Digital Native) สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมืออาชีพ ออกแบบสถานที่ทำงานเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ (Data Driven) ผู้นำองค์กรต้องมีความสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างอิสระ (Free flow of information) โดยนำมาใช้ได้อย่างไม่จำกัด ทำให้เกิดประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร ตั้งแต่การทำงานประจำวัน การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร (Talent Management) ผู้นำองค์กรจะต้องเข้าใจขีดความสามารถของคนในองค์กร จัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถของคนในองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับปัญหาในการทำงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ การเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นมืออาชีพในการทำงานตามแผนที่กำหนด การจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความคิดเชิงนวัตกรรม 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning Culture) ผู้นำองค์กรจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กรจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้โอกาสทดลองโครงการใหม่ ๆ และมีความรวดเร็วในการตัดสินใจ ดังนั้นองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลพบว่ามีประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร และ 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล

คุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล

คุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลนั้นเป็นสิ่งที่ยังคงสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการในองค์กรยุคใหม่ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการแข่งขันเพื่อชิงความเป็นเลิศ ดังนั้นวิธีที่จะทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จสูงสุด คือ ผู้นำต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน ธรรมชาติของความเป็นผู้นำตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างความเป็นผู้นำกับอำนาจที่มีส่วนสัมพันธ์กับผู้นำและผู้ตาม อำนาจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้นำจัดการบริหารทรัพยากร โดยเข้าไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ตามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตนหวังไว้ ความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อการบริหารจัดการทำให้เกิดแรงจูงใจและนำมาซึ่งความพึงพอใจต่อผู้ตาม คุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล จึงถือได้ว่ามีความสำคัญในองค์กรสำหรับการบริหารงานในองค์กรยุคดิจิทัล (สนุก สิงห์มาตรและคณะ, 2560, น. 487-493) ทั้งนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีภาวะผู้นำในการสื่อสาร เพื่อช่วยกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรและประชาชนในชุมชนได้ปฏิบัติงานและร่วมมือกันในการพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งควรมีการพัฒนาให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะเฉพาะด้านบุคลิกภาพ ภาวะอารมณ์และจิตใจ ความต้องการแรงขับเคลื่อนและค่านิยม โดยคุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลมีลักษณะดังนี้ 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกทั่วไป ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล ควรปรับปรุงลักษณะภายนอกของตนเองก่อนจะเข้าสู่กระบวนการสื่อสารด้วยการแต่ง

ภายใต้ที่เรียบร้อยเหมาะสมกับตำแหน่งและสถานการณ์ 2) คุณลักษณะด้านบุคลิกที่สัมพันธ์กับงาน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานแก่บุคลากรในองค์กรและประชาชนผู้มาขอรับบริการ มีการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร รวมทั้งเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรด้วยการคิดค้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีและการสื่อสารความรู้ความเข้าใจไปยังบุคลากรที่เกี่ยวข้องในฝ่ายต่าง ๆ ให้มีความรู้และความเข้าใจตาม และแสดงออกถึงการเป็นผู้นำที่จะสร้างการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีในกลุ่มบุคลากรที่ขาดความเข้าใจและรู้เท่าทันต่อสิ่งที่ทันสมัยต่าง ๆ 3) บุคลิกลักษณะทางจิตใจและทักษะทางปัญญา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล ควรมีความมั่นคงทางอารมณ์ ทนต่อความกดดันได้ ระวังอารมณ์โกรธได้อย่างรวดเร็ว ไม่หงุดหงิดและสามารถพูดโต้ตอบได้อย่างฉลาด และเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีและติดตามข่าวสารใหม่ ๆ อยู่เสมอ 4) คุณลักษณะทางสังคม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล ควรสร้างการสื่อสาร เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากองค์กรไปยังประชาชนที่มีความถูกต้องและไม่บิดเบือนความจริง และการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนต้องทราบข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่องแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป 5) แรงจูงใจในการทำงาน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล สามารถโน้มน้าวจูงใจให้คนทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานได้ โดยใช้จิตวิทยาในการสื่อสารด้วยการสร้างแรงจูงใจด้วยความสนุกเป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจ และให้เกียรติกัน นอกจากนี้ตัวสารหรือข้อความที่ต้องการจะสื่อออกไปนั้นต้องกระชับเข้าใจง่ายและที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ เป็นข้อความในเชิงบวกเท่านั้น ลักษณะการพูดในเชิงการออกคำสั่ง การขู่มขู่ การพูดตัดพ้อ หรือการพูดเหน็บแนมประชดประชันเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงอย่างยิ่งในการสื่อสารภายในองค์กร (กมลชนก เชาวแก้วและคณะ, 2562) นอกจากนี้ ผู้นำในยุคใหม่ในยุคดิจิทัลที่มีอะไรเปลี่ยนแปลงมากมาย ในยุคโลกไร้พรมแดนที่ทั่วทั้งโลกหลอมกลายเป็นวัฒนธรรมเดียวกัน เชื่อมต่อกันได้รวดเร็ว ต่างก็ทำให้ระบบการทำงานนั้นเปลี่ยนไปมากมาย ซึ่งคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดีในยุคดิจิทัลควรมีลักษณะดังนี้ คือ 1) ควรอัปเดตเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ ในยุคนี้ปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ชีวิตส่วนตัวไปจนถึงชีวิตการทำงานเลยทีเดียว หลายเทคโนโลยีเป็นประโยชน์ต่อการทำงานเป็นอย่างมาก ผู้นำที่ดีควรที่จะอัปเดตความรู้ในเรื่องนี้ตลอดจนพัฒนาการใช้งานตลอดเวลา โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับงานของเราโดยตรง ในขณะเดียวกันก็สามารถนำความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ตลอดจนแนะนำองค์กรให้นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับองค์กรให้การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย แล้วการที่ผู้นำที่ดีควรมีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีนี้ก็จะทำให้สามารถถ่ายทอดตลอดจนสอนให้ลูกน้องได้รับความรู้ที่ก้าวหน้าไปตามและสามารถส่งเสริมให้ทุกคนสามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานตลอดจนชีวิตประจำวันได้อีกด้วย 2) มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ที่ดี โลกทุกวันนี้เป็นโลกแห่งข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลระบบ Big Data ที่มีประโยชน์มหาศาลขึ้นอยู่กับว่าใครจะนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร รวมถึงการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างกันขององค์กรต่าง ๆ ทั่วโลกที่ยิ่งทำให้โลกทุกวันนี้เต็มไปด้วยข้อมูล มีคำกล่าวที่ว่าใครเป็นเจ้าของข้อมูลเยอะที่สุด บริหารข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด นั่นละคือผู้นำในโลกยุคดิจิทัล ในส่วนขององค์กรเองผู้นำควรมีทักษะในการเสาะหาข้อมูล รวมถึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดประสิทธิภาพต่อ

การทำงานให้มากที่สุด เพราะหากผู้นำที่ขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ที่ดี ถึงแม้จะได้ข้อมูลที่ยอดเยี่ยมมา มากมายขนาดไหน หากนำไปใช้ประโยชน์ไม่เป็นก็สูญเปล่าได้เช่นกัน 3) รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างเปิดใจ ในด้านของการทำงานนั้นความคิดเห็นถือเป็นข้อมูลหนึ่งที่สำคัญเช่นกัน ผู้นำควรเป็นคนไม่มีอีโก้ รับฟังความคิดเห็นทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและเปิดใจกับทุกความคิดเห็น การตั้งใจฟังความคิดเห็นอย่างแท้จริงนอกจาก จะเป็นการให้เกียรติผู้ฟังซึ่งเป็นลูกน้องแล้ว ยังทำให้ลูกน้องกล้าที่จะแชร์ข้อมูลในทุกรูปแบบโดยไม่กลัวที่จะ โดนดูถูกในเรื่องความรู้หรือการเสนอแนวความคิดที่ไม่ดี ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เราได้ข้อมูลที่ยอดเยี่ยมได้เช่นกัน 4) เป็นที่ปรึกษาที่ดี การเป็นที่ปรึกษาที่ดีจะทำให้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเป็นผู้นำที่ดีขึ้นได้ ที่ปรึกษาที่ดีในที่นี้ รวมทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ทุกวันนี้คนเราต่างมีปัญหาไปจนถึงความเครียดมากมาย และบางครั้งก็อาจ ส่งผลกับการทำงานได้ การเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับลูกน้องนั้นจะช่วยลดความเครียด ตลอดจนช่วยแก้ปัญหา ให้กับลูกน้องได้ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพด้วย คุณสมบัติของการเป็นที่ปรึกษาที่ดีอีกอย่างก็คือการรู้จัก สังเกตและใส่ใจ สังเกตเห็นความผิดปกติของงานและพฤติกรรม ซึ่งบางครั้งลูกน้องอาจไม่รู้ตัวหรือไม่กล้าที่จะ มาปรึกษา ผู้นำที่เห็นตรงจุดนี้ได้ไวก็อาจช่วยแก้ปัญหาได้ทันที่เช่นกัน 5) เปิดโอกาสให้ลูกน้องได้แสดง ศักยภาพและส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้า การควบคุมลูกน้องสมัยก่อนจะต้องทำให้ลูกต้องอยู่ใต้อำนาจ การบริหารงาน แต่สำหรับผู้ในยุคใหม่ควรส่งเสริมให้ลูกน้องได้มีโอกาสแสดงศักยภาพของตน เพราะคนในยุคนี้ ต่างก็มีความสามารถมากมาย เพียงแต่หากมีการหยิบยื่นโอกาสที่ดีให้เขาก็พร้อมจะใช้โอกาสในการแสดง ศักยภาพที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรได้ รวมถึงรู้จักส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้า โดยเฉพาะการก้าวหน้าในอาชีพ การงานซึ่งจะช่วยทำให้ลูกน้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและรู้สึกพัฒนาตนเอง ใช้ศักยภาพให้เกิดประสิทธิภาพได้ สูงสุด 6) หาความรู้มาอัพเดท หนึ่งในเทคนิคพัฒนาศักยภาพการทำงานให้กับลูกน้องของเราก็คือการรู้จัก อัพเดทความรู้ที่เหมาะสมให้กับลูกน้องอย่างสม่ำเสมอ หลายองค์กรมีระบบการแชร์ข้อมูลตลอดจน ประสบการณ์ในรูปแบบนี้ หลายองค์กรอาจไม่มีแต่ผู้นำแต่ละคนสามารถสร้างระบบขึ้นเองได้ อาจเป็นการ มอบหมายให้ทุกคนหาความรู้มาแชร์กันหรือหัวหน้างานแชร์ความรู้ให้กับลูกน้อง เพื่อพัฒนาศักยภาพซึ่งกัน และกันได้ด้วย 7) พัฒนาการทำงานระบบทีมให้มีประสิทธิภาพ การทำงานระบบทีมในยุคดิจิทัลอาจไม่ใช่แค่ การสร้างสัมพันธ์ร่วมกัน การเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือแม้กระทั่งการทำงานร่วมกันให้ได้เท่านั้นแล้ว ยุค ดิจิทัลนี้เราอาจนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ตลอดจนเสริมสร้างประสิทธิภาพในการ ทำงานระบบทีมให้ดียิ่งขึ้นได้ อย่างเช่น การนำ App ที่มีประโยชน์ต่อระบบการสั่งงานและพูดคุยกันมาใช้กับ การทำงาน การหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามาช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประหยัดเวลาในการทำงาน ขึ้น หรือการหาระบบคำนวณโดยคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่อลดความผิดพลาดจากมนุษย์ เป็นต้น 8) สื่อสารได้ หลากหลายภาษา เมื่อโลกไร้พรมแดนมากขึ้นเท่าไร เรายิ่งติดต่อกันข้ามเชื้อชาติ ข้ามภาษา ข้ามวัฒนธรรมมาก ขึ้น ผู้นำที่รู้หลายภาษาในยุคนี้จึงย่อมได้เปรียบ การพัฒนาศักยภาพภาษาในยุคปัจจุบันจึงมีความจำเป็น สำหรับผู้นำในการติดต่อสื่อสารการทำงาน ตลอดจนหาแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั่วโลกได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้หาผู้นำมีความสามารถหลากหลายภาษา องค์กรก็ยังสามารถจ้างงานลูกน้องที่เป็นเชื้อชาติอื่น พูด ภาษาอื่น แต่มีศักยภาพในการทำงานเข้ามาทำงานกับองค์กรได้ด้วย ทำให้การทำงานเป็นระดับสากลขึ้นได้และ

สร้างศักยภาพให้กับองค์กรในที่สุด 9) มีทักษะในการแก้ไขปัญหา การทำงานในทุกวันนี้มีปัญหาเกิดขึ้นมากมายและมีอยู่ทุกวัน การมีทักษะการแก้ไขปัญหาที่ดีจะทำให้องค์กรสามารถก้าวข้ามผ่านปัญหาไปได้ไว และทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้นำในยุคดิจิทัลควรมีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่ไม่ใช่แค่เรื่องคนเท่านั้น แต่เรื่องเทคโนโลยีก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องเข้าใจเทคโนโลยีและเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาให้เป็นหรือหากเทคโนโลยีแก้ไขไม่ได้จริง ๆ ก็ต้องรู้จักมีไหวพริบในการหาวิธีทางอื่นในการแก้ปัญหาแทน เพราะองค์กรที่จัดการปัญหาได้ไวนั้นย่อมสามารถพัฒนาไปได้กว้างไกล ดังนั้น เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ผู้นำก็ต้องก้าวหน้าตามและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการทำงานในยุคนี้ให้ได้ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ดีนั้นจะสามารถนำพาองค์กรไปได้อย่างถูกต้องทิศทาง และสร้างให้องค์กรประสบความสำเร็จในที่สุด ในขณะเดียวกันก็สามารถนำพาลูกน้องไปได้อย่างถูกต้องทิศทางเช่นกัน และบริหารจัดการการทำงานตลอดจนด้านอื่น ๆ ให้ลูกน้องทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลนี้ ตลอดจนส่งเสริมให้คนเหล่านั้นพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เหมาะสมกับโลกที่เปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับทุกองค์กร และการพัฒนาให้ทุกคนมีศักยภาพก็ย่อมได้รับประโยชน์กันทุกฝ่าย ซึ่งหัวใจสำคัญที่เป็นตัวกลางที่จะทำให้ทุกอย่างเชื่อมกันได้อย่างลงตัวที่สุดก็คือผู้นำนั่นเอง (เว็บเอชอาร์ไนต์เอเชีย, 2564)

ภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล

ยุคปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังเผชิญหน้ากับการท้าทายของการเปลี่ยนแปลงทางบริบทสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความซับซ้อนและพลวัตที่สูง โดยสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญที่มีผลกระทบกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ประชาชน กฎหมาย และรัฐบาล กล่าวได้ว่าประชาชนในยุคโลกาภิวัตน์มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีความตื่นตัวทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสูงกว่าในอดีต ส่งผลให้มีความคาดหวังและความต้องการต่อผู้บริหารท้องถิ่นมากขึ้นด้วย ยิ่งไปกว่านั้นลักษณะความคาดหวังและความต้องการของประชาชนมีความหลากหลายตามทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อของแต่ละกลุ่ม ยิ่งมีความเป็นเมืองมากเท่าไร ความคาดหวังและความต้องการยิ่งมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งกลายเป็นแรงกดดันในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากสภาพและปัญหาในการบริหารจัดการที่มีอยู่หลากหลาย ตลอดจนปัญหาตั้งแต่ระดับเล็ก (ชัยวุฒิ วรพินธุ์, 2557, น. 86-96) การมาของเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวแปรที่สำคัญจากโลกที่เคยมีพื้นที่และเวลาเป็นอุปสรรคกลายเป็นโลกไร้พรมแดน กล่าวคือ การเข้าถึงข้อมูลที่ง่าย สะดวกและรวดเร็วสามารถเชื่อมโยงและสื่อสารกันในระดับเรียลไทม์ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต้องขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลเป็นหลัก ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเข้าใจก่อนว่าความล้มเหลวของการทดลองเป็นส่วนหนึ่งของนวัตกรรม ผู้นำที่ดีต้องสร้างแรงบันดาลใจให้คนในองค์กรมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานมากกว่าสนใจแต่ผลลัพธ์เป็นหลัก รูปแบบองค์กรแบบที่มีลำดับชั้นของโครงสร้างหลาย ๆ ชั้น อาจเคยมีประสิทธิภาพมากในอดีต แต่ในปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โครงสร้างองค์กรแบบเดิมจึงอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในยุคดิจิทัลและลดความสร้างสรรค์ในการทำงาน ฉะนั้นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคนี้ จึงต้องมีความสามารถด้านดิจิทัลในการนำข้อมูลที่มีอยู่มากมายมหาศาล (Big Data) นำมาใช้

ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรได้อย่างไม่จำกัด ตั้งแต่การทำงานในประจำวันไปจนถึงการวางแผนกลยุทธ์ที่จะสนับสนุนเป้าหมายขององค์กร ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร รวมไปถึงการบริหารจัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถในหลาย ๆ ด้าน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น 1) Executor คือ ความสามารถในการจัดการกับงานประจำวันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) Inventor, Creator คือ ความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในองค์กร 3) Entrepreneur คือ ความสามารถในการเป็นภาวะผู้นำ และ 4) Professional คือ ความเป็นมืออาชีพในการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด ฉะนั้น การนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลมาทุนแรงและใช้งานแทนแรงงานมนุษย์ก็เพื่อเพิ่มอัตราเร่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (ปรกรณ์ ลีสกุล, 2561) นอกจากนี้บทบาทภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล จะทำให้ผู้นำสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีบทบาทแตกต่างกันตามแต่ละองค์กร ตามแนวคิดของศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์, (2564 น. 30) พบว่าภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัลที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

1) ภาวะผู้นำทำให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมในองค์กร องค์กรที่มีระบบการทำงานที่เป็นทางการและทำงานแบบเดิม ๆ ทำให้เกิดการหยุดชะงักของความคิดที่เป็นอิสระและท้าทายองค์กรที่มีนวัตกรรมจะมีความท้าทายกับสิ่งที่รู้ว่าจะทำในวันนี้และสิ่งที่อาจจะประสบความสำเร็จในวันข้างหน้า ผู้นำจะมีบทบาทในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกันคิดและกลั่นกรองความคิดต่าง ๆ จนเกิดเป็นนวัตกรรมขึ้นได้

2) ภาวะผู้นำทำให้การทำงานเกิดความคล่องตัว ผู้นำในองค์กรจะต้องพัฒนาความสามารถมารองรับกับการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเป็นระบบ ทำให้การบริหารงานนั้นเกิดความคล่องตัว นอกจากนั้นการมีโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นจะช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดจากการทำงานได้คล่องตัวขึ้น

3) ภาวะผู้นำให้เกิดความมีเหตุมีผลในการพัฒนาองค์กร ผู้นำที่มีเหตุมีผลที่ดีนั้นจะมีความสามารถในการกลั่นกรองความรู้ใหม่ ๆ และบอกเล่าเรื่องราวและแบ่งปันประสบการณ์แก่ผู้ร่วมงานอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร

4) ภาวะผู้นำทำให้ชุมชนที่อยู่เกิดความเข้มแข็ง ผู้นำที่ให้การดูแลสร้างความไว้วางใจและสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นทั้งภายในองค์กรและชุมชน โดยการกำหนดนโยบายที่มีความเป็นธรรมและพร้อมให้ตรวจสอบได้ ย่อมจะทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดการรวมกลุ่มกันของชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

5) ภาวะผู้นำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ผู้นำสร้างความไว้วางใจระหว่างบุคคลต่อองค์กรจะนำไปสู่การยอมรับจนเกิดความเชื่อถือ ทำให้มีชื่อเสียงในทางที่ดีและการมีชื่อเสียงที่ดีนั้นจะทำให้ผู้นำคนนั้นได้รับการยอมรับและน่าเชื่อถือ

6) ภาวะผู้นำให้เกิดความเป็นธรรม ผู้นำที่มีความเป็นธรรมทั้งในคำพูดและการกระทำจะดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถเข้ามาร่วมงาน ทำให้องค์กรเติบโตได้ความเป็นธรรมทำให้งานสามารถทำต่อไปได้ภายใต้กรอบการทำงานที่เหมาะสม การรับฟังและการเรียนรู้จากชุมชน ทำให้มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง

7) ภาวะผู้นำให้องค์กรมีการเติบโต ผู้นำต้องทำความเข้าใจโครงสร้างที่เป็นพื้นฐานขององค์กรและความร่วมมือกับชุมชน จึงจะทำให้องค์กรเติบโตได้ จะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้

8) ภาวะผู้นำทำให้เกิดการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผล สภาพแวดล้อมทั้งในองค์กรและนอกองค์กรมีความท้าทายและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้รูปแบบขององค์กรประสบกับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น แต่องค์กรยังต้องการการเติบโต ดังนั้นการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผลเราต้องรับฟังความคิดเห็นที่กว้างขวางและหลากหลายที่มาจากชุมชน เท่ากับว่าแนวทางการแก้ปัญหาผ่านการกรองทางสังคม ทำให้เกิดการยอมรับและส่งผลที่ดีต่ออำนาจของผู้นำ

9) ภาวะผู้นำทำให้รับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ดี กระแสโลกาภิวัตน์สะท้อนถึงพลวัตของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรง ดังนั้นประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็สามารถรับรู้สัมพันธ์หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ผู้นำจะทำหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนความคล่องตัวในการออกแบบองค์กรที่สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งต่างจากผู้นำในยุคก่อน ๆ ที่จะพยายามรักษากฎเกณฑ์และควบคุมสิ่งต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ให้เป็นไปตามแผนเท่านั้น

10) ภาวะผู้นำทำให้เกิดภูมิปัญญาที่ไม่เคยมีมาก่อน ผู้นำให้ความสำคัญกับสังคมมากขึ้น จึงสร้างโอกาสในการรับรู้ภูมิปัญญาที่ไม่เคยทำมาก่อน ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่เราต้องการจะทำ จึงเป็นอีกแนวทางที่ทำให้ภูมิปัญญาใหม่เกิดขึ้นได้ จะเห็นได้ว่าบทบาททั้ง 10 ประการของภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคดิจิทัล ทำให้เราเปิดมุมมองใหม่ของผู้มีอำนาจว่าองค์กรจะเติบโตได้นั้นจำเป็นต้องมีความคล่องตัว (Agility) การทำความเข้าใจในบทบาทของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งได้และเป็นอีกแง่มุมหนึ่งของการมีอำนาจของผู้นำโดยผ่านชุมชน และมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยใหม่

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล ส่งผลให้หลาย ๆ องค์กรทั่วโลกต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ส่งผลให้องค์กรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พยายามปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ โดยเฉพาะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้นำในยุคดิจิทัลนี้จะต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารองค์กร ได้แก่ 1) ควรอัปเดตเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ 2) มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ที่ดี 3) รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างเปิดใจ 4) เป็นที่ปรึกษาที่ดี 5) เปิดโอกาสให้ลูกน้องได้แสดงศักยภาพและส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้า 6) หาความรู้มาอัปเดต 7) พัฒนาการทำงานระบบทีมให้มีประสิทธิภาพ 8) สื่อสารได้หลากหลายภาษา 9) มีทักษะในการแก้ไขปัญหา ฉะนั้นเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ผู้นำก็ต้องก้าวหน้าตามและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการทำงานในยุคสมัยใหม่นี้ การมีภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลที่ดีและมีความรู้ความสามารถ ทำให้การบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก เข้าวัวและคณะ. (2562). แรงจูงใจด้านการสื่อสารต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลต่อการรับรู้ของกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม*, 1(2). 47-58.
- กอบสุข คงมนัส. (2561). เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ : วิถีแห่งการศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(4). 279-290.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2555). *สุดยอดผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: สื่อความสำเร็จ.
- ชยาภรณ์ จันทิ และ หิรัญ ประสารการ. (2560, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 13(1). 304-320.
- ชัยวุฒิ วรพินิจ. (2557). คุณลักษณะภาวะผู้นำยุคใหม่กับสมรรถนะการบริหารงานแบบมืออาชีพของปลัดเทศบาลในภาคกลาง. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 19(1), 86-96.
- ดาร์วรรณ ถวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล Digital Leadership*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทนาก รศิก และ วิยาธร ทอแก้ว. (2565, มิถุนายน). บทบาทการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยุคใหม่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 8(6). 411-427.
- ทินกร บัวชู และ ทิพาพร บัวชู. (2563, กรกฎาคม-ธันวาคม). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 13(2). 287-294.
- นิคม นาคอ้าย. (2549). องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต)มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2565, จาก <http://ojslib3.buu.in.th/index.php/education2/article/view/578>
- ปกรณ ลีสกุล. (2561). Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล. ค้นจาก <https://today.line.me/th/pc/article/Leadership+in+Digital+Era>.
- พระครูธรรมศุทธและคณะ. (2564). การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 6(3). 84-99.
- พระพลากร สุ่มงิลและคณะ. (2561, มกราคม-เมษายน). ภาวะผู้นำท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 5(1). 194-213.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2555). *ออกแบบผู้นำการศึกษาใหม่ : ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รุ่งรัตน์ พลชัย. (2563, กันยายน-ธันวาคม). ภาวะผู้นำกับการบริหารในยุคดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน*. 1(3). 53-62.

- เลอศักดิ์ ตามา และ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(38). 224-240.
- วันชัย ราชวงศ์. (2562, ตุลาคม-ธันวาคม). ภาวะผู้นำสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(4). 25-31.
- เว็บเอชอาร์เน็ตเอเชีย. (2564). การเป็นผู้นำที่ดีในยุคดิจิทัล (How to be a good leader in Digital Age). ค้นจาก <https://th.hrnote.asia/personnel-management/190826-good-leader-digital-age/>.
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สนุก สิงห์มาตรและคณะ. (2560). *คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรในศตวรรษที่ 21*. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.